

Per què són necessàries la cultura i les polítiques culturals en la societat contemporània | Inauguració Debat d'Interacció 2019

Published by [Interacció](#) [1] on 14/11/2019 - 15:14 | Last modification: 16/04/2026 - 12:31



amb Judit Carrera, Pilar Vélez i Mireia Sallarès.

El **Debat d'Interacció 2019** s'ha centrat en tornar a posar en relleu les polítiques culturals municipals. Adreçat principalment als regidors i regidores de cultura, ha pretès posar sobre la taula **nous horitzons per a les polítiques culturals**, les quals han de saber adaptar-se als nous temps i detectar noves necessitats, discursos i maneres de fer.

El president de l'Àrea de Cultura, Joan Carles Cañizares, ha inaugurat el Debat Interacció 2019. En la seva intervenció ha posat de manifest la voluntat de **posar les polítiques culturals al mateix nivell que qualsevol altra regidoria**. Així mateix, ha posat en valor la transversalitat de la cultura i el treball en xarxa.

A continuació, Laia Gargallo, cap del CERC ha remarcat que el Debat d'Interacció 2019 ha d'esdevenir un punt de trobada per tal d'establir diàleg i un espai que serveixi perquè tècnics i regidors de cultura s'empoderin en la seva tasca diària. Seguidament, ha presentat la primera ponència la qual ha girat al voltant de la pregunta '**Per què són necessàries la cultura i les polítiques culturals en la societat contemporània?**' i ha ressaltat que fossin tres dones les que obrissin el Debat, **Judit Carrera, Pilar Vélez i Mireia Sallarès**, com a mostra de l'avantguarda en els múltiples àmbits de les polítiques culturals.



Judit Carrera, actual directora del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), ha començat la seva intervenció destacant la **importància de la cultura com a element clau per a articular la societat**, ja que aquesta actua com a espai de nexes entre el jo, l'individu, i el nosaltres, els col·lectius dels quals formem part. Així, com a element vertebrador, **determina com ens vinculem amb l'entorn i amb els elements que el conformen**, i pot influir sobre la nostra manera d'entendre el passat i de preveure el futur. **Sovint la cultura és generada en els espais públics**, els quals actuen com un marc de relació compartit. Poden ser llocs físics i formals o, per contra, poden ser espais immaterials, com a conseqüència del seu simbolisme.

Si bé és cert que la cultura es tracta d'un factor imprescindible per convida democràtica i comunitàriament, Carrera ens ha recordat que per norma general **sol presentar-se de forma intangible**, difícil de copsar i de definir, **de manera que és fàcil obviar-la i oblidar-nos de la seva importància cabdal**.

Així mateix, apunta que **els espais de cultura**, tant els físics com els immaterials, **estan carregats d'uns valors fonamentals per la defensa de la democràcia**:

- **La llibertat d'expressió, de creació, de moviment**, són factors imprescindibles per a fomentar i incentivar la participació i la creativitat.
- **Pluralisme**, pertanyem a una comunitat més àmplia i diversa i la cultura acaba bevent d'aquesta pluralitat. En paraules de Zygmunt Bauman: "les ciutats són els espais on es pot practicar l'art de convida pacíficament amb estranys".
- **La igualtat i treballar focalitzats en el "per a qui treballem?"**. La cultura ha d'arribar al màxim nombre possible de persones, de manera que hem de facilitar la igualtat d'accés a la cultura, amb l'objectiu de fer la societat més igualitària (la igualtat en l'accés es materialitza en una igualtat general en el sí de la societat).



Després d'exposar aquests valors, **Carrera ha reivindicat la necessitat d'invertir en cultura i en definir unes bones polítiques culturals mitjançant deu principis:**

1. Tot i que **invertir en cultura** implica fer-ho en un bé intangible, això acaba comportant un seguit d'externalitats positives que es tradueixen en uns **resultats tangibles**, ja que pot afavorir la creació, per exemple, de nous llocs de treball.
2. "Invertir en cultura no implica invertir en totxo": **no és imprescindible que creem nous equipaments i infraestructures**, ja que es poden aprofitar els ja existents i es poden idear esdeveniments de caire cultural que siguin efímers.
3. Contràriament a la immediatesa i a l'efectisme que tendim a buscar en l'actualitat, Carrera apunta que com a agents culturals hem de ser conscients que **els beneficis de promoure la cultura només comencen a ser perceptibles a llarg termini**.
4. Vinculat al principi anterior, està quedant palès que **els països que inverteixen sistemàticament en cultura són els que, a llarg termini, assoleixen un major nivell de salut democràtica**, els que tenen uns millors índexs de desenvolupament i els que ho aconsegueixen complint amb una major nivell de sostenibilitat.
5. Segons Carrera **cal establir un vincle clar entre la cultura i el sector educatiu**, ja que la pedagogia és un element imprescindible per entendre la necessitat de la cultura. Tanmateix, ha assenyalat que **les bones polítiques culturals són aquelles que són transversals i que conflueixen amb altres polítiques** -com, per exemple, les educatives, les socials i/o les econòmiques.
6. Cultura i territori: **tots els projectes culturals haurien d'estar profundament arrelats al territori on es duen a terme** i han de partir de les seves particularitats.
7. Cal que com a agents culturals entenguem que **el pes i el paper que exerceix Barcelona**, com a capital política, econòmica i cultural, **no sempre han de ser entesos com un problema que generi desequilibris territorials**, ja que la saturació que pateix la seva oferta cultural pot acabar generant fluxos de públics vers la perifèria metropolitana.
8. És del tot necessari adoptar una mirada metropolitana en l'àmbit de les polítiques culturals, **fomentant el treball en xarxa**, ja que aquesta perspectiva ofereix grans capacitats transformadores (extrapolar la transversalitat de la cultura a la manera de treballar). En definitiva, tots formem part del mateix ecosistema cultural.
9. **La connexió amb el públic de "sempre" no és contradictòria a estar obert a la resta del món**. Hem de ser conscients que l'arrelament és compatible amb establir ponts i diàlegs amb altres exemples i/o manifestacions culturals.
10. **S'ha de saber diferenciar entre el "per què?" i el "per a qui?"**. S'ha de determinar i tenir sempre molt present el sentit dels projectes i a qui van dirigits.

Treballar la cultura en l'àmbit municipal és una sort i a la vegada un repte i una responsabilitat.

Així és com, al·ludint directament a la tasca dels regidors i regidores, ha donat inici a la seva intervenció **Pilar Vélez**, historiadora de l'art i actual directora del Museu del Disseny de Barcelona. Una **sort** perquè, opina, els governs locals gaudeixen d'una major proximitat vers la ciutadania i tenen la capacitat d'oferir espais i punts de trobada on generar debats i propiciar l'intercanvi d'opinions entre ciutadans. D'altra banda, ha parlat de **reptes i responsabilitats** ja que aquesta proximitat pot exposar molt fàcilment els agents culturals a l'exigència ciutadana.

Tot seguit, i amb la mirada oberta cap el món global en el qual vivim, Vélez ha considerat que **cultura i democràcia són dos conceptes que s'han de concebre inexcusablement entrellaçats**. És en aquesta línia que ha posat en relleu la **cultura inclusiva** com un concepte bàsic, defensant que en el context de pluralitat en el qual vivim cal crear relats que ens ajudin a saber-ne més els uns dels altres tenint en compte, per tant, la diversitat de públics i la voluntat d'arribar a una comprensió mútua. Tant és així, que Vélez ha considerat important recordar que encara ara molts professionals de la cultura cauen en l'error de desenvolupar projectes pensant en els seus propis interessos, i no en els dels públics reals i diversos, quelcom que ha dit que s'ha d'evitar de fer sota cap concepte.

Parlar d'inclusió en la cultura comporta de retruc, segons Vélez, fer al·lusió a altres conceptes igualment importants: **cultura sostenible, accessible i de proximitat**. En relació a aquesta última característica i d'acord amb les seves paraules, cal aconseguir que la ciutadania senti com a seva la cultura del municipi, que des d'una òptica més concreta es pot diferenciar **patrimoni, educació i associacionisme**.



Mireia Sallarès, artista i realitzadora independent de documentals, utilitza el vídeo com una via d'investigació antropològica i també com a instrument narratiu. Sellarès ha aportat la seva visió sobre com la cultura i les polítiques culturals afecten la seva vida en tant que creadora.

Per a ella **el dret a la cultura és essencial ja que percep la cultura com un refugi, un element clau per a sobreviure i poder imaginar el futur i digerir el passat**. Aquesta és la cara amable de la cultura però també té una cara fosca, i la presenta a través d'una cita del filòsof Juan José Martín: **“Sense cultura no hi ha violència.”**. Segons com es tracti la cultura aquesta pot esdevenir violenta ja que pot fomentar desigualtats, injustícies, angoixes. **La cultura pot ser violenta en tant que desigual, colonial, racista, basada en privilegis**.

Des de la seva perspectiva de creadora, **posa sobre la taula un repte per a les regidores i regidors presents: que les regidories siguin capaces d'ajudar i de fomentar un espai de trobada per a les associacions de creadors**. A banda de no oblidar els drets ja consensuats com ara els recollits al Codi de bones pràctiques del sector de les arts visuals.

En definitiva, Sallarès apel·la a que les creadores no pensin que s'estan dedicant a un ofici de rics o que no es poden permetre degut a la situació precària en què es troben. Per aquest motiu defensa que és necessari i essencial cuidar als creadors, i des de les polítiques públiques permetre un espai on les creadores puguin seguir creant. **Si es vol deixar de desvincular la cultura amb la violència s'ha de treballar perquè desapareixin les desigualtats que viuen els creadors**, s'ha de treballar per descolonitzar les polítiques culturals, així com eliminar les desigualtats del públic, el qual és el que dona sentit a les creacions i el que, en definitiva, dona sentit a allò que en diem cultura.



Tot seguit s'ha llençat la pregunta sobre **quina actitud i quins objectius haurien de tenir els regidors de cultura partint de la necessitat de mediació d'avui en dia?** Judit Carrera ha intervingut recuperant la pregunta sobre **“per a qui treballem?”**, posant especial èmfasi a qui s'està obviat, els que mai han vingut al museu, per exemple. Remarca que són un servei públic i que com a tal no poden oblidar la seva vocació. Certament a vegades la cultura cau en certa endogàmia, i cal evitar-ho. També ha apel·lat a que **l'actitud dels regidors hauria de ser d'escolta**: qui és el teu municipi? qui és aquest vosaltres? qui és la comunitat? i a la vegada de confiança en els creadors per tal de compartir l'actitud medidora, ja que avui dia ja no es pot dirigir de forma unidireccional i prescriptora.

Paral·lelament a donar resposta aquesta pregunta, alguns dels assistents han fet aportacions en relació a les intervencions de les tres ponents, d'entre les quals cal destacar la proposta d'aprofitar algunes de les potencialitats del **màrqueting per tal d'oferir un millor servei als nostres públics**, replicada per alguns dels assistents, i la diversitat d'opinions sobre el **sentit de preguntar-nos a qui adreçem les polítiques culturals i les propostes i programes dels nostres equipaments**.

Amb aquesta sessió s'ha reivindicat **la importància de la cultura, l'humanisme, la reflexió, el pensament i el sentit crític en la nostra societat**, així com respondre per què **la cultura i les polítiques culturals són necessàries actualment**. Certament, ha quedat palès que cal seguir reflexionant sobre totes aquestes qüestions i tenir ben present que la societat contemporània en què vivim és diversa, rica i plural.



Categories: Debat 2019

Categories: Interacció: debats

Categories: Activitats Interacció

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: pensament cultural

Tags: participació cultural

- [2]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2019/cultura-pol%C3%ADtiques-culturals-societat-contemporania>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/8176>